

Cimbora

GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK.

1923
december
16

Ósavar T.
1923

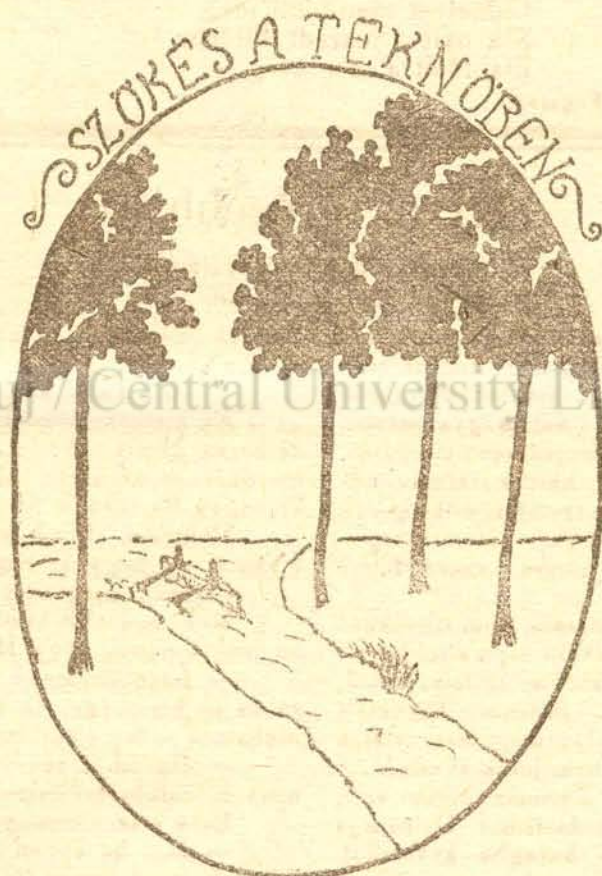
BCU Cluj / Central University Library Cluj

CIMBORA

70 GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

NAGYBÁNYAI, 1923. JUL. 10.

Tervezte
SZAPPANYOS PÁLMA

Szökés a teknőben.

Ezt a finom kis rajzot egy nagybányai kedves unokám, Szappanyos Pálma tervezte címkéül Kertész Mihály regényéhez, amely ritka nagy tetszéssel találkozott a Cimborá olvasói körében. A rajz nem megrendelésre készült, s a regény már megjelent, amikor Szappanyos Pálma beküldte nagyapónak, így hát itt közlöm. Szappanyos Pálma 15 éves létére egész nap hivatalban dolgozik, közben könyvvitelt és gyorsírást tanul, s lám, jut ideje a rajzolásra is. Méltó rá, hogy példaképként állítsam elétek őt, akiben nagy az én örömem.

Elek nagyapó.

B É K E.

(Goga Oktavián költeménye.)

— Magyarba áttöltette: Dr. Szeremley Ákos. —

A hold ezüstje szétfolyón
Rezeg az ablaküvegen,
Hű strázsaként hogy bevigyáz,
Annyi békét lát odabenn!

Anyácska im' az ágy fölött
Mosolygva éppen odalép,
Keresztanyjuk himezte ki,
Mit rájuk ad, az ingesekét.

A tűzhelynél két jó barát
Apó higgadt szavát lesi,
Multat idéz s bölcs példaszót
S hogy azt mikép kell érteni.

De halld, a házi eb ugat,
Csendes beszéd az udvaron,
Jövő-menő nép elköszön
S léptük csikordul a havon.

Apóka is elhallgatott,
Ülőhelyét csend üli meg,
S a nyitva maradt Biblián
Elaludott a szemüveg.

(Fogarasz.)

Aztán közelbről egy sugár
Csillog az ablaküvegen,
... A jászol jön s a pásztorek
E szép Betlehem-éjjelen.

Emelkedik a takaró,
S két buksi fej, két pici száj,
És szeliden mosolyg alá
A szent képről szent Nikuláj

Ki az erősebb?

— Elbeszélés a török világból —

Irta Csűrös Emília.

Nagy erejű, kötekedő fickó volt Handsár bég fia, Mehmed. Meglátkozott rajta, hogy amióta édes anyja, a szelid arcú, mindig fátyolos kis török asszony, belehalt a hazája után való vágyakozásba, nem igen érte pufók arcát gyöngéd kezű cirogatás. Ugy nőtt fel az apja örökké harcos, lármás, udvarában, mint egy szabadjára eresztett esikó. Csak mint halvány, de édes gyermekkori álomra emlékezett vissza az édes anyja arcára, amint fölője hajolt és mesélt neki:

„Tudod, fiacskám ott messze, ahol rózsákkal hinti tele a tenger vizét a felkelő nap; ahol buzgó ima száll a harcok minaretekből az ég felé, tudod, fiacskám, ott született te!... Szárazon köhécselt közben és aztán folytatta: „Ha megnősz, vissza fogsz oda menni... én már nem jutok el oda!...“ És Mehemed megnőtt. Termete olyan volt, mint egy fiatal fenyő; sudár és izmos. De nem is mert vele senki ember fia haragba keveredni. Hirtelen felfortyanó vére volt, mint az apjának. Mérgében sosem tudta, hogy mit eszelepszik...

Egy szép őszi délután Mehemed messzire ollovagolt fürge kis arab lován a várostól. Rongyos erdőbe jutott, ahol úgy eltévedett, hogy sehogysem tudott kitalálni. Végre egy ösvényre ért, melynek végén mezőt és eget látot. Ugyan csak megöbrült ennek, mert tudta, hogy így mégis csak haza juthat valahogy.

Az erdő szélén, a fűben hoverészve, bársony ruhás fiut talált, aki úgy belemerült egy könyv olvasásába, hogy fel sem nézett, amikor Mehemed odaért. Mehemed fáradt is volt már és tetszett is neki a bársonyruhás fickó, fához kötötte a lovát és leheveredett melléje.

A bársonyruhás akkor sem nézett fel. Kezdte már bosszantani ez a semmibevevés a török ifjut.

Nagyot csapott a körülbelül vele egyidős bu vállára:

— Hé! Talán szólnál valamit!

Az kirázta szőke haját a homlokából és csodálkozva nézett rá: — Minek? Nekem nincs sem mondani, se kérdezni valóm. Azt sem tudom, hogy ki vagy! És tovább olvasott.

Mehemed elcsodálkozott: — És nem is vagy kíváncsi rá, hogy ki vagyok?

— Majd meg mondom, ha akarod!

Mehemed már kezdett türelmetlen lenni: És ha megmondom, hogy Handsár bég fia vagyok?

— Isten éltesen! — Hangzott a bársony ruhás jó kívánsága, de fel sem nézett a könyvből. Mehemed arcát elöntötte a méreg pirja.

— Hallod-e, vakmerő, — velem ne komázz, mert a földhöz teremtelek!

Erre már elmosolyodott a bársonyruhás:

— Hát ha éppen azt akarod, akkor előbb felkelek, mert így a földön fekve ez nem fog sikerülni, — bár elég udvariatlan vagy, hogy megzavarsz szórakozásomban.

Mehemed a száját is eltátotta a nagy bámulástól, ekkora nyugodtság láttára. — Hát ki vagy te tulajdonképen?

Erre már talpra ugrott a bársonyruhás: Hogy ki vagyok? A garabonciás! Néha megnyergelem a felhőket, néha hámba fogom a szelet. Elöttem nincs rejtett irás, zárt lakat. Mindig és mindenütt ott vagyok, ahol szükség van rám és ha nem kellek többé, kámforrá válok. Hát, hidd el, ha akarod, jó vitéz, — ha nem hiszed, az sem baj! — Külömben Vereckei István nemzeti uram diák apródja vagyok és Karsai Soma a becsületesevnevem!

Mehemed arca egészen felderült erre a be-

mutatkozására. — Tehát magyar vagy? Kár! Ugy beszélés töröktől, mintha igazhitű volnát! Mit csinál az ezzel a könyvvel?

— Tanulok! A csillagok járását akarom ismereni és ahhoz sok tudás kell.

— Ostobaság! Én még olvasni sem tudok, még sem cserélnék veled!

Az apród végignézte a török ifjút: — Én sem! És újra a könyvébe temetkezett.

Mehemed újra méregbe gurult. — Gyáva kutyák vagytok, ti magyarok, többre becsültitek az ostoba betűt a vitézségnél!

Karsai Soma felnézett rá: Verekedni akarsz? Állok elébed! — De erre már oly erős pofon csattant el arcán, hogy megtántorodva visszaesett a földre. Mehemed gunyosan kacagott: — Ez az egész tudományotok, alattomos, gyáva ebek! Felleselni és elesni, tovább sem bátorság, sem vitézség!

Karsai Soma gummilapdaként pattant fel a földről. — Gyáva vagy magad! Jó indulatu embert megtámadai, ehhez van csak virtusod. Tudd meg te alamussai török, hogy egy magyar vitéz kisujja többet ér, egy egész csapat töröknél! És izmos, keskeny öklével úgy homlokra sujtotta, hogy két lépést hátrált a nagyerejű fickó.

De nyers erővel mégis csak a török bírta jobban és kis idő múlva Karsai Soma féláljultan feküdt a könyve mellett, a fövényben. Mehemed toronyiránt vágtatott a város felé. Utközben is folyton dohogott: — Hencsegő kutyák! Olyan nagyra vannak a tudományukkal, hogy már szóba sem állanak az emberrel! — De megmutattam én neki!

Soma meg csak feküdt a fövényben, lecsukott szemekkel és azt a zúgást hallgatta, mely a fejében zakatolt. Ilyen gondolatok motoszkáltak a fejében: — Jobb is így. Ha legyőzöm a bég fiát, nemzeti uram itta volna meg a levét. Így majd csak elmulik ez a szédülés és fog akadni alkalom, hogy visszafizessék annak az elbisakodott töröknek.

Ezta, mintha semmi sem történt volna, úgy ült Enikő mellett a kis számlayon és édes, vidám dalocskákat pengetett ki lantján, melyekhez bohókás szöveget énekelt, tiszta, csengő hangján. Enikő meg himezte az ezer színű virágokat és belehímizte a maga szelid leányálmait, Karsai Soma érzés, meleg szívével együtt. Terítőnek készült az Ur asztalára.

Néhány nap múlva Karsai Soma az erdőben barangolt. Könnyű fegyver volt a vállán. Mintha vadászó kedvében lett volna, pedig inkább az őzi színek és hangulatok csalták ki oda. Egyszerre megpillantott egy kis lovat, mely vigan legelészett, míg hátán a nyereg fölé volt csuszva. Ember sehol a közelben. Rögön megismerte, hogy a bég fiáé. Körülnézett és nyomokat keresett, merre akadhat rá, mert látta, hogy itt valami baleset történt. Egy távoli bokorban rá is talált a hatalmas termetű Mehemedre, amint a földön feküdt és a fejéből patakzott a vér. Teljesen elvesztette az eszméletét. Az apród az hitte, hogy nem él. Süvegével vizet hozott egy közeli forrásból, kimosta a sebet és leszakított ingujjából kötést tett rá,

aztán figyelte, mikor tér magához. Sokáig tartott. Akkor is csak egy pillanatra nyitotta fel a szemét és amikor felismerte Karsai Soma arcát, félelemmel és irtózáttal csukta le újra.

Az apród csak ezt várta. Kiment az erdő szélére és hármat lött Szentmiklós felé. Ez segítségkérés volt és a szentmiklósiak megértették. Mert olyan idő volt az akkor, hogy az embereknek állandó figyelemben kellett élniök. Gyakori, majdnem naponkénti eset volt, hogy hol ez, hol az találkozott össze portyázó törökökkel és ha olyankor a falu nem sietett segítségére, bizony vége volt annak az embernek. A sztambuli rabszolga-piacon nagy pénst fizettek a magyar emberekért.

Kis idő múlva ott állt az erdő szélén egy husz tagból álló csapat, fejszékkel, kaszákkal felfegyverezve. Ekkora jóindulat láttára Karsai Soma elmosolyodott.

— Köszönöm, jó emberek a szívességtüket, de most nem én vagyok bajban, hanem Handsár bég fia. Oly szerencsétlenül esett le a lováról, hogy még most is ájultan fekszik. Ő kell a városba vinni. Ki vállalkozik rá?

Az emberek kedvetlenül elfordultak: — Én biza nem cipelem azt a török férget. — Hadd pusztuljon, legalább eggyol kevesebb lesz, — merogtak. De Karsai Soma szigorúan nézett rájuk:

— Kigyelmetek kereztevények? — Nem meg, mondta a Mester: „Szeresd ellenségedet! — Kitudja, milyen jó szándék vezérelte ezt a fiut, amikor a szerencsétlenség érte, és most itthagytuk veszni?”

— Hát hiszen, ha az urfi mondja... És a két legmarkosabb legény egy köpenyből és két vastag ágból hevenyészett hordágyon vitte az ájult fiut a város felé, a harmadik meg a lovat vezető kötőféken utánuk.

Egy hét telt el azóta, amikor egy harmatos reggelen, a bég hírnöke állított Vereckeiékhez. „A bég sürgősen kéreti az apródot!” Ennyi volt az üzenet. Enikő éppen a rezedáit öntözgette és olyan lett az arca, mint a hó az ijedségtől. — Szent Isten! Mit csináltál már megint, Soma! — Az apród nevetett: — Ne félts engem, Anikó! — A hajam szála sem görbül meg, meglásd. — És indult a béghez.

Mehemed bepólyázott fejjel feküdt és nem volt szabad megmozdulnia. Mellette állt az apja és a diákot egyenesen oda vezették. Megállt az ajtó mellett és komolyan nézett rájuk. A bég szólalt meg: — Te Karsai Soma vagy, fiam életmentője?

— Vereckei István apródja vagyok! válaszolt a diák. Mehemed feléje nyujtotta a kezét: — Meg akarom köszönni, amit tettél és bocsánatot kérni azért, amit tettem. Jó barátod akarok lenni, elfogadsz-e?

Karsai Soma elpirult: — Te sokkal erősebb vagy mint én, — mi nem lehetünk jóbarátok.

Mehemed is elpirult, — de a szégyentől. — Nem igaz! Te vagy az erősebb, diák! A te erődöt akarom én is megtanulni, mert az nemcsak az izmaidban, hanem a szívedben és eszedben is rejlik.

Az apród arca felderült: — Így már igen! És megszorította a beteg török fiu kezét.

Handsár bég a diák vállára tette a kezét. — Maradj itt nálam, fiam! Ne menj vissza Szentmiklósrá. Eddig egy fiam volt, ezután keifő lesz. Egyformán fogom szeretni mind a kettőt.

De Karsai Soma megrázta a fejét: — Hüségese barátja leszek a fiadnak, — neked meg engedelmese fiad, hatalmas bég, — de itt nem maradhatok. Több hálával tartozom Vereckei István uramnak, mint amennyit egy egész életen át leróhatok. Aztán meg rezedás kertjében vár reám Enikő, az én anyátlau kis uram, akit ugy szeretek, mint a kis testvéremet és el nem hagynék a földkerekség minden kincseért.

Dél felé galoppozott be ujra a diák habzó lován Szentmiklósrá. Egyenesen a konyha felé tartott, ott pattant le a lóról, odadobva a kantárszarát egy lovász fiúnak.

— Kukk! — Enikő! — Ugye, mondtam, a hajam szála sem fog meggörbülnei! És akár hiszed, akár nem fiának akart fogadni a bég! — Kacagott a diák és Enikő is vale nevetett:

— Mindig olyan bolondokat beszélsz, Soma. Az ember azt sem tudja, mit higgyen el belőle...

A városban meg bepólyázott fejével, csendesen feküdt Mehemed és egy könny csillogott a szemében. Hallkan szólt:

— Látod, édes apám, — kettőnk közül mégis csak ő az erősebb!

(Kolozvár.)

Mádaj lelke.

Apró unokáinak meséli Elek nagyapó.

Volt egyszer egy szegény ember s annak felesége. Egy kis darab szőlő volt minden vagyonuk, de a szegénység nem bántotta, csak az, hogy az Isten nem áldotta meg őket gyermekkel. Mert ugyan gyermek nélkül gazdagnak is, szegénynek is, mit ér az élete?

Egyszer a szegény ember kiment a szőlőhegyre, hadd lássa a szőlőjét: érik-e már. Na, inkább ki se ment volna! A drága szép termést a jég tönkre verte. Letült a szegény ember az árok szélére, fejét két keze közé temette s ugy busult, kesergett magában: Istenem, mi lesz velünk? Miből élünk?

Amint így kesergett magában, csak odalibent egy kis szőrösképu emberke. Az ördög volt az. — Adj' Isten, te szegény ember, hát te min keseregsz?

Mondja a szegény ember, hogy mi nagy bánata van, se kenyere, se gyereke, pipadohányt sem ér az élete.

— No, ne busulj, mondta az ördög — nessesz, adok neked egy zacskó pénzt, ezzel segithetsz magadon, de azzal a feltétellel adom, hogy ha hazatértdben találasz otthon valamit, amiről eddig nem tudtál, azt nekem adod.

Gondolta a szegény ember: ugyan mit találhat otthon egyebet, még nagyobb szegénységet, azt ugyan viheti.

Ott mindjárt aláírta az ördögcsinálta irást, a zacskó pénzzel hazament s hát Uram, Teremtőm, mit talált otthon! Egy szép aranyhaju fiut. Azalatt született, amig ő a szőlőhegyen járt.

De bezzeg nem örült a gyermeknek a szegény ember, de még az asszony sem, amikor megtudta, hogy a zacskó pénzért eladták. Eldobták ugyan a pénzt, de hiába, folyton remegtek, hogy egyszer csak jön az ördög s elviszi a szép aranyhaju gyermeket.

Telt, mult az idő, nőtt a gyermek, okosodott s merthogy látta, örökösen sirnak, buslakod-

nak a szülei, faggatni kezdte, hogy miért sirnak, buslakodnak mindég? Addig faggatta, hogy megmondták az igazi valóságot.

— Hát ez az egész? nevetett a fiu. Egyet se busuljanak, elhozom én az irást a pokolból.

Hiába sirtak, rittak a szülei, tizenkét esztendőse korában felkerelkedett a fiu, a szüleit Istennek ajánlotta s addig mag sem állt, míg rengeteg erdőbe nem ért. Ment, mendegélt az erdőben, nap terült napra, de csak nem jutott ki az erdőből. Egyszer aztán egy házra bukkant, de milyen ház volt az, édes Istenem! Csupa emberkoponyával volt körülkerítve. Megijedt a fiu, vajjon bemenjen-e, vagy elszaladjon. De szörnyen éhes volt, gondolta magában: egy élete, egy halála, bemeget a házba. Hát be is ment. Egy öreg asszony üldögélt a szobában s ahogy meglátta a fiut, ijedten csapta össze a kezét.

— Jaj, édes fiam, hogy mertél idejönni! Mindjárt haza jön az én emberavó fiam s elevenen felfal téged.

— Mindegy nekem, öreg anyám, ugyis a pokolba készülök. Lessz, ahogy lesz. S elmondta, hogy miért akar a pokolba menni.

Alig mondta el a történetét, hallja, hogy künn fuj a szél rettentősen, aztán egyszerre csak félre csapódik az ajtó s beállit az emberavó, akinek Mádaj volt a neve.

Nagyot fujt Mádaj (odakint is ő csinálta a szelet), amikor aztán jól kifujta magát, kérdi az anyját: hát ez az emberizink, hogy került ide? Főlfogára sem elég neki.

— Óh, lelkem fiam, mondta az asszony, ne bántsd szegényt, hiszen ugyis a pokolba szándékozik.

— Ejnye, de jó! — rikkantott örömeben Mádaj. No, fiam, ha a pokolba még, nem bántalak, de nézd meg azt az ágyat, melyben, az emberavó Mádaj lelke fekszik s kérd el az ördög től az irást, amelyik megmagyarázza, hogy s mint szabadulhat meg a lelkem abból az ágyból.

Másnap reggel jókor utnak indult a fiu, de közbe legyen mondva, szentelt füstölőt vitt magával, meg vitte a hóna alatt a Szent Bibliát is. Ment, mendegélt s amikor delet mutatott a nap, megérkezett a pokol kapujába, nagy bátran belépett, miközben folyton füstölt a füstölővel s olvasgatta a Bibliát.

Hej, lett riadalom a pokolban!

— Jaj, jaj, ordítottak az ördögök, ég az országunk! Jaj, mi lesz velünk, jaj!

A fiu csak füstölt tovább s ment beljebb, egyszerre aztán megállott s kérdezte kemény hangon:

— Hol az az ördög, aki irást adott rólam?

Mindjárt elésántikált egy kis ördög, annál volt az irás, kezébe nyomta a fiunak, csak menjen onnét, fel ne égesse a poklot. De a fiu tovább füstölt.

— Mit akarez még? kérdezték az ördögök nagy ijedten.

— Mutassátok meg nekem az emberevő Mádaj ágyát.

Megmutatták tüstént s hát, Uram, Teremtöm, a Mádaj ágya csupa éles beretvából volt kirakva. Ebbe az ágyba kerül majd a teste is, ha majd meghal.

— Most azt mondjátok meg nekem hogyan szabadul ki innét a Mádaj lelke?

Elállott a legöregebbik ördög s mondta:

— Ugy szabadul ki, ha azt a bunkós botot, amellyel annyi eok embert agyonvert, egy sziklás hegybe elülteti s addig hordja a szájában, mégpediglen térdencsuszva, a vizet s locsolja vele a fát, míg az a fa aranyalmát terem.

— Na, most éppen eleget tudott a fiu, visszament a Mádaj házához, ott elmondta, hogy mit mondott az ördög, aztán Istennek ajánlotta az öreg asszonyt is, Mádajt is s meg sem állt, míg haza nem ért.

Telt, mult az idő, már nagy legény lett a fiuból, akkor aztán, mit gondolt, mit nem, elment abba a rengeteg erdőbe, hadd lássa Mádaj mit csinál: él-e, hal-e? Vajjon meggyökeredett-e a bunkós bot s terem-e almát?

S nos, halljatok csodát, a bunkósbot nem csak meggyökeredett a sziklás hegyben, de már ragyogott is az aranyalma rajra. Mádaj pedig, akinek már fehér volt a haja, mint a hó, még most is hordta szájában a vizet, hordta térdencsuszva s úgy locsolgatta a fa tövét.

— No, fiam, mondta Mádaj, amikor megismerte a legényt, éppen jókorjöttél, mert érzem, hogy meghalok. Aldjon meg a jó Isten, hogy bünsz lelkemet megezabadítottad.

Azzal hanyattdült s meghalt. Abban a pillanatban az aranyalmák felnyíltak s mindenikből egy-egy fehér galamb szállt ki, egyenesen felrepültek az égbe.

Mindenik fehér galamb egy-egy lélek volt: az agyonvert emberek lelke. Köztük volt a Mádaj lelke is.

(Kisbaczon.)

Dal a kis fehér kutyáról.

Irtta: DSIDA JENŐ.

Hogy dédelgettem, hogy szerettem!

Szöre bársony volt, hófehér.

Ha kezem nyalta hizelegve

A kis buta

Fehér kutya,

Mindjárt tudtam, hogy enni kér.

Reggel még láttam játszadozva,

Oly sürge volt és oly viadém!

Színes lepkékkel kergetőzött

A kis buta

Fehér kutya

Kertünk virágos fásorán.

Harmatgyémántos zöld fűszálon

Aranysugárka nevetett,

Szellő járt köztük lengve táncot...

A kis buta

Fehér kutya

Olyan boldog is lehetett!

És szürkületkor úgy találtam,

Reáhajolt a tarka lomb, —

Valaki kövel megdobálta,

S a kis buta

Fehér kutya

A bokrok alján halva volt!

Bársonyos teste vérbefagyva,

Egy mozdulattal némaság!

Kihalt szemével rám tekintett

A kis buta

Fehér kutya

Mint ha vádolná gyilkosát.

Én meg egyszerre felzokogva,

Kicsi gyerekként sirtam ott...

Olyan rettentőn fájt nekem, hogy!

A kis buta

Fehér kutya

Orökre elment, itt hagyott!

Szalmár, 1923. október 12.

Köhögésnél, hurutnál,

CSAK A

SIROMALT

HASZNÁL!

**Biztosan használd, ize jó,
Patikában kapható!!!**

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés Mátyás királyról.)

Tamás: Nagyon szeretném tudni, melyik magyar királyt tartod te a legkiválóbbnak. Én sokat gondolkoztam rajta, de nem tudom eldönteni, melyik volt a legnagyobb. Gondolkozzál rajta és mondd meg, ki a legkiválóbb, de azt is magyarázd meg, miért tartod az illetőt nagyinak!

Apa: Nem is kell gondolkoznom, hanem azonnal megnevezhetem: Mátyás királyt. Az okot is megmondhatom. Nem volt ilyen népszerű királyunk. A nép jószágon illesztette nevéhez az igazságot jelzőt. Ennél szebben senkit sem lehetett volna kitüntetni. Nekem legalább is gyönyörűen hangzik: igazságos Mátyás király. Voltak nagy uralkodók nálunk is, másutt is. A nép és a történelem különböző nevekkal tisztelte meg őket. Egyiket elnevezte nagynak, másikat hódítónak, a harmadikat oroszlánszívűnek, de mégis csak az az igazi kitüntetés, amikor valakit igazságosnak neveznek. Meg is érdemelte ezt a nevet. A nagyurakkal szemben mindig védelmébe vette az elnyomottakat. Ha jogtalan üldözést látott, a legnagyobb szigorúsággal lépett föl. Sokszor kellett a főurakat abban a korban arra figyelmeztetni, hogy a népet nem arra teremtette az Isten, hogy a nagyurak rabszolgája legyen. Ha jogtalanságot tapasztalt, saját rokonait sem kímélte. Asszál sem törődött, ha halátlannak tekintették. Uralkodása kezdetén megbüntette Szilágyi Mihályt. Szilágyi Mihály nagybátyja volt és az ország leghatalmasabb emberei közül való. Főleg neki köszönhette Mátyás a koronát. De mikor Szilágyi igazságtalanul járt el a szászokkal szemben, Mátyás rögtön védelmébe vette az üldözötteket. Ez tetszett a népnek és szívesen fizették az emberek a nagy adót, mert volt egy hely, ahová bajukkal és panaszukkal fordulhattak.

Tamás: Ha úgy szeretted a népet, miért nem esőkkentette az adót? Mire kellett neki az a sok pénz, amit adóban beszédett?

Apa: Itt voltunk Európa közepén. Mindenfelől ellenség környezett. Kelet felől a hatalmas török birodalom szorongatta az országot, nyugat felől a német császárság állott. Ebben a helyzetben igazán nehéz volt megállani. Mátyásnak szüksége volt erős hadseregre. A török gyalogsággal, a híres janicsárokkal szemben csak jól begyakorolt sereg állhatott meg. Mátyás tehát zsoldosokat fogadott, hogy mindig engedelmes, megbízható és tanult csapatok álljanak rendelkezésére.

Tamás: Igaz, hogy csehek is szolgáltak a fekete hadseregben?

Apa: A híres fekete sereg majdnem kivétel nélkül csehokből állott. Amikor Albert király hirtelen meghalt, felesége, a későbbi V. László király anyja, cseh katonákat fogadott zsoldjába. A királyné nem akart belényugodni abba, hogy ne az ő fia legyen a király, hanem Ulászló. A csehek meg is szállották a Felvidék nagyrészét és nagyon sok bajt okoztak Ulászlónak és Hunyadi

Jánosnak, aki Ulászló halála után kormányzó volt. Még Mátyás is alig birt velük. Évekig tartó harc után elfoglalta váraikat és a megmaradt harcosokat meghódolásra kényszerítette. Ekkor jött az a jó gondolata, hogy felhasználja ezeket a kitűnő harcosokat az ország védelmére. Zsoldba fogadta vezéreiket és így született meg a fekete sereg, mert a katonák követték a vezéreket. Ugy látom, csodálkozol azon, hogy Mátyás idegenekre bízta az ország védelmét. De ha majd megismered jól a történelmet, nem fogsz csodálkozni rajta. Ekkor és még sokkal később is, harcos csapatok alakultak, amelyek kapitányaik vezérése alatt beállottak egy-egy fejedelem szolgálatába. Zsoldot kaptak szolgálatukért. Még évszázadokkal Mátyás halála után svájci testőrök szolgáltak a francia király udvarában, sőt svájci testőrök szolgáltak és szolgálnak a pápai udvarban is. Ez még római szokás. A római császárok tartottak udvarukban germán testőröket.

Tamás: Hát ha a fekete sereg fellázadt volna Mátyás ellen és az ellenséggel szövetségbe lépett volna az országot?

Apa: Ugy látom, azt hiszed, hogy a fekete seregben kívül Mátyásnak nem voltak más csapatai. Magnyugtatlak. Ha a fekete sereg fellázadt volna, a király magyar csapatai leszerelték volna őket, mielőtt nagyobb bajt okozhattak volna. Volt Mátyásnak egy külön magyar hadteste, sőt volt egy szerb hadteste is. Külön hadtestben szolgáltak a székelyek, akiknek lovassága és gyalogsága egy időben 22 ezerre rugott. Mátyás hadserege a moldvai és havassalföldi vajdák segédcapatával meg a zászlós urak fegyvereseivel 150 ezer főre is felment. Gondolhatod, hogy ilyen körülmények között a pár ezer főnyi cseh zsoldosnak soha eszébe se juthatott komolyan, hogy az ellenséggel szövetekezzenek és Magyarországot elfoglalja. Ma különösen tetszik neked, hogy Mátyás korában a magyar hadseregben a magyarokon kívül csehek, románok és szerbek is szolgáltak. Akkor még nem volt olyan nagy a népek között a gyűlölködés, a fenyegető török veszedelem pedig összetartásra buzdította Magyarországot és a Balkánon levő kisebb államokat.

Tamás: Tudom, hogy nem volt olyan nagy a gyűlölködés. A magyar főnemeseik között nagyon sokan voltak idegen eredetűek. A Hunyady-családról is azt mondják, hogy román eredetű. Be van ez bizonyítva?

Apa: Ma már egészen jól ismerjük Mátyás király őseit. Adománylevelek maradtak ránk, amelyek fel vannak sorolva. Az első fontos adománylevelet 1409-ben állították ki Hunyady Vajk számára. Bizonyára tőle vették az adatokat. Neki pedig nem volt oka a hazugságra. Az oklevélbe beíratta, hogy atyját Serbének hívták és hogy testvéreinek Magas és Radul a nevük. Ennek a Vajk

nevű udvari vitésnek volt a fia Hunyady János. Mátyás király ismert ősei tehát a következők: Serba, Hunyady Vajk, Hunyady János. Hunyady János magyar leányt vett feleségül, Szilágyi Erzsébetet. Egyik leánytestvére egy Székely nevű magyar nemeshez, a másik szintén magyar főnemeshez, Dengeleghy Pongráchoz ment feleségül.

Tamás: Pontosan ismerjük Hunyady Vajk-nak, a Hunyady János apjának a történetét?

Apa: Bizony keveset tudunk róla. Hunyady Vajk olyan zsoldos kapitány-főle lehetett. Hunyady János zsoldos-tiszt lehetett ifju korában. Előbb pár évig a hatalmas Ujlaky családnál szolgált, majd beállott Lazarevics István szerb fejedelem szolgálatába. Nem kellett azért neki Szerbiába kiköltözni. A vajdának Magyarországon is voltak birtokai és Hunyady János valószínűleg valamelyik itteni várában szolgált. Ezért keletkezhetett róla több monda a szerbek között. Egyet Arany János is feldolgozott Szibinyányi Jánk című költeményében. A monda szerint, Zsigmond magyar király látogatásban volt a vajdánál. A fejedelem nagy vadászatot rendezett a király tiszteletére. Ezen a vadászon a gyermek Szibinyányi Jánk fegyvertelenül elfog egy farkast. Addig üldözi hegyen-völgyön, árkon-bokron keresztül, míg a farkas kimerülten lerogyik és az ifju a király elé viszi a prédát. Zsigmondnak annyira megtetszik a gyermek, hogy elkéri a vajdától és magával viszi Magyarországra. Ebből a fiúból lett később Hunyady János. — A mondából csak annyi igaz, hogy Hunyady János hosszabb ideig szolgált István szerb fejedelmet. Az nem lehetetlen, hogy Zsigmond itt ismerkedett meg vele. A vajda halála után rövid idő múlva Zsigmond udvarában látjuk vele együtt ment Olaszországba is. Már akkor udvari vités. Testvéröccse is a király szolgálatába lépett. Zsoldosapatot tartanak és azzal együtt követik a királyt. Ezért, természetesen, pénzt kapnak. Azaz kapnának, ha Zsigmondnak volna. Minthogy Zsigmond állandóan pénzzavarban volt, birtokokkal fizette őket. Így került sok nagykiterjedésű birtok a Hunyady-család kezébe. Hunyady János az ország főemberei közé akkor került, amikor szörényi bánná nevezték ki. Megkerdődtek nagy harcai a törökkel, melyek egészen haláláig tartottak. Halálakor a Hunyady-család az ország leghatalmasabb családjá volt. Igaz, hogy ellensége is sok volt. Az ellenségekedést és az irigységet okos politikával akarták megszüntetni. Ebben a korban legegyszerűbb módja volt a kiengesztelődésnek, ha az ellenséges családok gyermekei összeházasodnak. Ezért

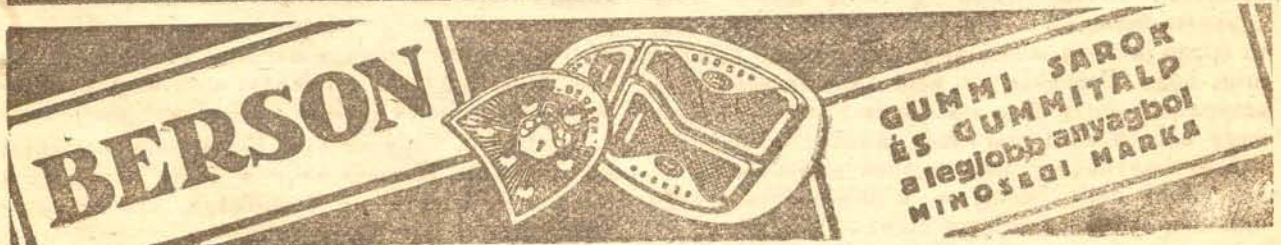
vetették feleségül Mátyásnál már 11 éves korában Cilley Ulrik leányát. A két gyermek talán nem is látta egymást, de az egyház megáldotta a házasságot. Ez azonban nem akadályozta Ulrik gróftot abban, hogy Hunyady János halála után fiának életére törjön. A cselszövő gróftot Hunyady László és barátai megölték. Ezért a tettért kellett korai sirba szállni Hunyady János idősebbik fiának. Amikor a Hunyady-párt Mátyás trónralépését készítette elő, minden áron meg akarta nyerni Garai László nádor támogatását. Erre is a házasság mutatkozott legalkalmasabbnak. Szilágyi Erzsébet, Mátyás anyja, megesküdtött Garainak, hogy leányát elvételét feleségül fiával. Mátyás azonban nem hallgatott anyjára, hanem a cseh kormányzónak a leányát vette el. Második felesége azonban hamar meghalt és csak hosszú évek múlva házasodott meg harmadjára. Beatrixot, a nápolyi király leányát vette el.

Tamás: Igaz-e, hogy felesége rokonait nagy állásokba ültette? Amikor először olvastam Mikszáth Kálmán Kis primás című elbeszélését, nem akartam elhinni, hogy az író igaz történetet beszél el. Sehogy sem fért a fejembe, hogy Mátyás egy kis gyermeket nevezett ki esztergomi érseknek.

Apa: A nagy és hatalmas Mátyás király feleségével szemben gyenge volt. Kéréseinek nem tudott ellenállni. Előbb felesége testvérét, Jánost, nevezte ki esztergomi érseknek, majd ennek korai halála után felesége unokaöccsét, a kis Hippolytot. Erről a gyermekről írta Mikszáth Kálmán a Kis primás című könyvet. Persze nem szó szerint kell venni az elbeszélést, de az igaz, hogy a kis gyermek évekig esztergomi érsek volt. Minthogy Beatrix királynénak sohasem volt gyermeke, nagyon ragaszkodott a kis Hippolythoz. Ma nagyon különösnek tetszik nekünk, hogy egy gyermek ült Magyarországot főpapi székén, de abban az időben nem látták olyan csodálatosnak a dolgot. Megtörtént ez más országokban is.

Mátyás király Magyarország határait megszire kitolta. Visszaszorította a törököket, elfoglalta Ausztriát és Bécest, felvirágoztatta a tudományt, megszervezte az állandó hadsereget, tekintélye velt egész Európában. De ha tőlem kérdeznék, mit írjunk sírkövére, egy pillanatig sem haboznék, hanem azt vésetném rá, amit a nép évezéadokig emlegetett halála után: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.“ Ennél szebben sohasem sirattak el uralkodót.

(Budapest.)

BERSON

GUMMI SAROK
ÉS GUMMITALP
 a legjobb anyagból
 MINŐSÉGI MARKA

A meglevénedett páncélruha.

Bárvolnavári és seholsincfalvi Bánhegyi Barnabás ur ömeltósága halás kegyelettel őrizte hadverő őseinek emlékét. Kastélyában volt egy nagy terem, melyet ő joggal nevezett lovagteremnek, mert két oldalt sorban állottak a tetőtől talpig páncélruhás, sisakos lovagok, akarom mondani; a páncéltözetek, mert azok a hősök, akik egykoron ezekben vitézkedtek, réges-régen porrá és hamuvá lettek. A falakon csupa régi fegyverek, buzogányok, lándzsák s egyéb gyilkos szerszámok, néma tanui annak, hogy a magyarnak örökös harc volt az élete. Barnabás ömeltósága különös becsben tartott a sok közt egy páncéltözetet: ennek a gazdája Bánhegyi Petur, a mohácsi csatában esett el. A cselédek is különös tisztelettel állottak meg ez öltözet előtt s áhítatos gondolat söpörték le róla a hétről-hétre rárakodott port.

Hanem egyszer mi történt? Én azt gondolom, hogy nem történt egyéb egy nagy semminél, de bezzeg nem ezt gondolta Juci szobalány, aki azzal a szándékkal lépett be a lovagterembe, hogy leporozza a hadverő ősök ruháját. Amint ráesett a tekintete Petur ömeltóságára, akarom mondani a páncél ruhájára, majd hanyatt esett ijedében.

— Jeeszusom! — sikoltott fel Juci — a Petur ömeltósága meglevénedett.

Az ám, csakugyan, Petur ömeltósága tollas sisakja félrebillent, a szeme haragosan villogott, a száját tátogatta, lába, karja mozgott, mintha leakarna szállani a talpazatról. Hiszen, ez nem is csoda. Megunhatta az állást aonyi száz esztendőn keresztül. Nosza, szaladt ki, esze nélkül Juci, egyenest berontott a fürdőszobába, ahol Barnabás ur éppen javában mosakodott. Mellékesen jegyzem meg, hogy Barnabás ur nem takarékoskodott a szappannal, mert ez a rettenetes história, még a nagy háboru előtt esett meg, amikor a palotákban és kunyhókban volt szappan elegendő.

Juci csak bebújt a fürdőszobába, levegő után kapkodott, merthogy olállt a lélegzete.

— Méltóság, — méltóság — méltóságos — ur — ur — ur — —

— Hát téged mi lelt? kérdezte nyugodtan a méltóságos ur, akinek, ha nem is viselt páncélruhát, helyén volt a szive.

— Jaj, jaj, jaj!

— Nyögd ki már! Ordított a méltóságos ur

— Petur méltósága — —

— Mit akarsz vele?

— Fel — fel — fel tá — ma — dott.

— Megbelondultál?

— Mozog. Esküszöm, mosog.

— Mozog? Akkor valaki belopódzott s elrejtőzött a páncélruhába. Hiszen megálj, betörő. Az én ősom ruháját így megszentelteleníteni!

Hirtelen magára öltötte hálóköntösét (ha megtudnának szólalni a páncélruhás ősök, mit szólnának a hálóköntöshöz). Botot ragadott, magánkívül rohant a lovagterem felé. De Juci, a hú cseléd megragadta a hálóköntös övedzőjét, úgy húzta visszafelé a méltóságos urat.

— Jaj, jaj, méltóságos ur, maradjon! Jaj, jaj megöli a betörő!

De a méltóságos ur se látott, se hallott, rohant tovább. Mit!? Hogy ő megijedjen egy betörőtől? Ó, bárvolnavári és seholsincfalvi Bánhegyi Barnabás, a mohácsi csatában hősi halált halt Petur ivadéka!? Megforgatta a botot kezében, esze nélkül rontott be a lovagterembe és hát bizony egy pillanatra megrökönyödve állt meg. Hősi halált halt őse, akarom mondani a páncélruhája előre hajolt egész mivoltában. De nem sokáig tartott a megrökönyödése, mert puff! lezuhant Petur méltósága s halljatok csudát! egy kis egerecske ugrott ki a talpazat alól, meg a Kormos, Barnabás méltóságos ur kedvenc cicája!

Bezzeg, hogy az egér Kormos elől a talpazat alá menekült, Kormos alája s addig mozgatta a talpazatot, hogy Petur ömeltósága, akarom mondani páncélruhája földre zuhant.

— Jézusom! Egér! — sikoltott Juci a most még ijedtebben szaladt ki.

— Persze, hogy egér, — dörmögött Barnabás ur öméltsága s tündöve állt meg a földön fekvő páncélruha felett.

— Eppen így fekkhatott dicső ősem a Csele patak partján, — sóhajtott fel Barnabás ur ő méltósága. — Csakhogy akkor hősi diadalban esett el, most meg, feldöntötte egy egeret vadászó cica... Haj, haj, haj!

Bus sóhajtások közt emelte fel a könnyű páncélruhát s vicsza emelte a talápatra.

Még most is ott áll, ha ugyan a Kormos cica azóta ismét fel nem döntötte.

(Kisbaczon)

Elek nagyapó.

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cimborá kiadóhivatalának Csehszlovákiában a Szlovák Általános Hitelbank kosíci fiókjánál van számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh koronában az alábbi pénzintézeteknél lehet befizetni:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.

Helmecc: Bodrogközi Bank r.-t.

Hlohovec: Galgóczi Hitelintézet.

Hlava: Illavai Hitelbank.

Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.

Michalovce: Nagymihályi kereskedelmi és hitelbank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi bank r.-t.

Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.

Novcz-Mesto: Első Váglyhelyi Bank r.-t.

Novc-Zámky: Érsekújvári Népbank r.-t.

Presov: Eperjesi Bankegylet.

Roznava: Roznyói Bank r.-t.

Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.

Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.

Trencin: Trencsői Hitelbank r.-t.

Trnava: Nagyszombati Első Bank r.-t.

Velke-Kapucany: Nagykaposi Hitelbank r.-t.

Kiadó bácsi postája külföldi előfizetőihez.

Bogsch Lilyke, Nova-Ves. December 1-től rendes előfizetőink sorába léptettük. A beküldött 20 cK.-át f. hó 1-től 1924. június 1-ig terjedő előfizetési díjának kiegyenlítésére fordítottuk.

PALYÁZAT

Marton Lily babájára.

(Jellege: «Az én babámnak ninosza párja.»)

Azt olvastam a minap
Itt a «Cimborá»-ban,
Férjhezmenne a babák
Legszébb virágzála.

Szőke vagyok, szemem kék,
És a nevem Gyurka.
S ha legény kell a gátra,
Nem bujok a su ba.

Nosza, össze is szedem
Minden bátorságom,
S azt a tündérszép babát
Mindjárt megpályázom.

Van sok ruhám, nadrágos,
Itt a nagy ládában,
Csupa karakter vagyok,
Bizhatsz bennem bátran.

Mert hát én is megállom
A sarai keményen,
Amikor félrevágom
A sapkám kevélyen.

Válaszolj hát, szép baba,
Hogyha meg nem vetnéd,
Ha te is, mint én téged
Igen megszeretnél.

Párom sehol sem akad
Hét pusztá határban,
Sem a gyerekszobai
Nagy játéklárában.

A leveled megtalál
Kincses Kolozsvárban,
Bem-utca 5. szám alatt
A játéklárában.

Hogy te legyél a párom,
Szívemből kívánom,
Aranybetűs levélkéd
Sóvárogva várom.

(Kolozsvár.)

Apróságok a gyermekvilágból.

— Közli: KATALIN. —

Izzad a gerenda.

Az alföldön először dagaszt kenyeret a kis Piroška. Édesanyja ott áll mellette, tanítja, hogyan csinálja.

— Aztán meddig dagasszam, édesanyám? — kérdi Piroška.

— Mig izzad a gerenda.

— Ugy? csodálkozik a leányka. No, jó, édes. Gyüri, dagasztja a tésát Piroška, közben fel-felnéz a konyhagerendára, de bizony, az még mindig nem izzad. Végre, kifáradva, megunja a hasztalan figyelmet, megkérdi: Édes, már mióta nézem, de nem izzad a gerenda!

Az édesanya, aki loppal figyelte leányát, mosolyogva mondja: — Kész lesz már a kenyér, Piroškám, mert itt izzad a gerenda ni! — és szeretettel megéimogatja Piroška verejtékes homlokát.

A Cimborá karácsonyi száma. Karácsony alkalmából szép és tartalmas ünnepi számmal örvendeztetjük meg olvasóinkat. Karácsonyi számunk harmincnégy oldal terjedelemben jelenik meg és rendes tartalmán felül Balázs Bélának egy teljes regényét is közölni fogja, amelynek címe: Valódi égszínkék. Természetesen Balázs Béla regénye kiszorítja a karácsonyi számból a Börme című regényünket, amelynek legközelebbi folytatását a karácsony utáni első vasárnapon hozzuk. Hisszük, hogy karácsonyi számunkat asszal a szeretettel fogadjátok majd, amellyel eddig is és mindenkor szeretettek bentünk.

Muezuczur király ókuláréja.

Meséli: BANDI BÁCSI.

Irgundum-burgundum, feneketlen vasfazék :
akkor történt, amikor a királyi udvarba sallangos
fullajtár állított be. Muezuczur király az utolsó
füstöt eregette csibukjából, amikor beengedték
kezzé a hírek vitézét. Rá is szólott tüstént:

— Kinek köszönhetem, hogy udvaromban
látlak?

Mozdta a fullajtár:

— Az én uram, a burkusok hercege kül-
dött fontos kirral, pecsétes levéllel, el sem is tá-
vazom, amíg isenetet nem kapok reá.

Megörült a király, nyomban átvette a leve-
let s intett a hopmesternek:

— Adsz, szolgám, az ókulárémat, had
látom, miről okosít fel régi jó barátom, kenyeres
pajtásom, burkusok hercege!

Szalad a hopmester s mindjárt tér is vissza:

— Főlséges királyom, életem-halálom, arany-
ókuláréd bizony nincs a helyén.

Hej, milyet változott erre a vén király arca!

— Irgundum-burgundum, feneketlen vas-
fazék: nézd csak jól meg, szolgám, a föld fene-
kén is!

Rohan a hopmester, de újra visszatér:

— Főlséges királyom, életem-halálom, fel-
forgattam mindent, de csak nem találok arany-
ókuláréd.

Hej, éktelen harag fogta el a királyt. Végig
hegedülte csibukja szárával a hopmester hátát és
nagyot rikkantott az udvaronokra:

— Héj, ti sok naplopó, adta mihasznái!
Előhalászatok ebb' a minutumba, még a föld
alól is, vagy ugy kergetlek ki királyi házamból
mindannyitokat csufok-csufságára!

No, ahány fényes apród, tentás tolforgató,
az a lábát mind a nyakába szedte. Felforgatták
tüstől az egész palotát, de az ókulárét estig sem
találták.

Én, Uram, teremtöm, reszketett a király
szőrnyű haragjától minden izinkjében. Nem is
állta ki sokáig, neki dőlt az ágynak s még a
legöregebb orvosa is megcsóválta a fejét:

Nem használ itt kenőcs, zsálya,
Meghal az ország királya!

Na, hiszen lett erre riadalom. Aranymentés
staféták száguldtak széjjel az országban, hogy
aki meg tudná gyógyítani az ország királyát:
szine élő hozzák. Sereglett is ahány híres tudós,
neves csudadoktor, de csak rázogatták némán a
fejüket:

Nem használ itt semmi sem,
Ha nincs meg a pápaszem!

Nosza, kürtösek rivalgtak éjjel-nappal, hogy
aki megtalálja a király ókuláréját, félkirályságot
kap, arannyal-ezüsttel. No, ha ugy, újra sereglet-
tek bűbajos emberek, híres, nagy tudósok, vándorló
legények, még egy lyukasszűrű drótoatót
is akadt szerencsét próbálni, de haj:

Mit se használt mit se ért
Senki se találta meg
A király szemévegét!

Hát ha nem találta meg senki, bizony beto-
gebb is lett a király. Kiparancsolt mindenkit
szobájából, csak a Móka bolond ült az ágya szél-
lén. Az pedig, amikor az utolsó udvari kegyér-
faló is elhagyta a termet, nagyot csörrentett a
csörgős pipkájával:

— Egyet se évődjél, bucsálódjál, kemám,
megmondom én hol az ókuláréd.

Uramfia! Alig ejtette ki a száján a szavait,
a király felült ágyában:

Hol van, édes fiam, mutasd, megtaláltad?
Rögtön megfelezném aranykoronámat!

Móka bolond nagyot hanyoritott a szemével:

Hiába keresném, ugy nem is találnam
Hanem komám, mintha az orrodon látnám?!

Muezuczur király az orrához kapott. Hej,
kopogós teremtetta, csakugyan ott hallgatott az
ókuláré. Beszeg, annál nagyobbat kiáltott örömé-
ben a király. Összeszaporázta vigan a bokáit, ha-
nem azután a Móka tüstőke után kapott s meg is
markolta amugy igazában, de aztán mégis csak
elnevette magát és megveragette a bolond vállát:

Nem áres szöbészéd királyi szólásom:
Mától fogva tiéd a félkirályságom!

Hanem Móka bolond elhuzta a száját:

Felséges királyom, ha én király lennék,
Udvari bolondod ugyan honnan vennéd?
De ha hopmestered egyszer majd itt hagyna,
Megtehetsz helyére... Jól van ebugatta!

Folytassam-e a mesémet? Móka ur hop-
mester lett! A király is elolvashatta Burkusok
hercege pecsétes levelét.

Hogy pedig, irgundum-burgundum, feneket-
len vasfazék, mi volt abba levélbe írva, — azt is
elmesélem.

I.

Igy hangzott a levél:

Édes jó királyom, régi jó barátom!
Hogy most fölkereslek: nagy sora van annak,
Hiszen tudod te is, öreg, hű pajtásom,
Hogy a szomszédomban, vasfejűek laknak,
Sohase volt tőlük nyugtom, nyugodalmam:
Evekig lopkodták, szérüm, aranykazlam,
El-elhajtogatták az ezüst csordámat,
Le-lefosztogatták zengő aranyfámat.
Selyemkaszálómat éjjel letiporták,
Kalongyáim rendre patakomba szórták,
S kivágták a drága muzsikáló berket...
Elloptak, szétturkáltak mindent, amit leltek!

Hiszen míg lehetett, türtem, türöggettem,
(Öreg vagyok, sok nyár szállott el fölöttem.)
Ritkán hadakoztam, sajnáltam a népet,
Szerettem a békét, csöndes békességet!

De most a vasfejű király azt kívánja,
Álljunk ki egy kardra, párviaskodásra,
Egyikünk maradjon a porondon halva,
S országa legyen a győztes birodalma.

Eddig sem magamat kimólgottem, óvtam,
Hiszen ismerhattél még legénykoromban,
Mikor kardot törtem dél leventékkal:
Gyémántsiszekomat soha nem verték fel!

Hanem van egy lányom, gyöngye kis virágom,
Mi lesz ha elvesztem életem, országom!
Nem lenne irgalomát árva kis fejének!...
Ugy gondoltam, szolgálom, ha volna vitézed,
Aki győzné szívvel, győzné bátorsággal,
Megverekedni a vasfejű királlyal:
Hogyha győztes lenne, (itt adom írásom),
Övé lenne földje, övé lenna lányom!

Muczuoczur királynak megrabbant a szeme

Egyedem-begyedem
Nesze a levelem:
Nézd csak Móka szógám,
Nem csal-é a szemem?

Mondta Móka:

Ejnye, szánom-bánom!	Holnap hajnaltájjra
Nem biz a királyom.	A vasfejű királyt
Minden szó-betűjét	Idehozom néked!
Éu is ugy találom.	Belecsukhatod majd
Hanem mondok egyet,	Ezüstkalitkádba,
Kettő lesz belőle:	Zörgő-börgő csörgőt
Ne erszkodjék meg	Akaszthatz nyakába,
Magas kedved tőle,	Vagy üttesd le fejét,
Add csak rám palástod,	Az már a te gondod...!
Mellém pár vitézed,	

— Ráállok vitézem:
Legyen, amint mondd!

Móka hopmester hát a király palástját nyaka
köré szedte, maga mellé vette az armádia tiz leg-
jobb vitézét, a hipp-hopp: kivágtatott a királyi
udvarból.

II.

Szálltak mint a fergeteg,
Erdő, rét, berek felett;
Meg sem álltak, míg az égbe
Nem szökött a hajnal kékje.
Kéklő hajnal pirkadtával,
Meglátták a herceg házat,
Meresztgette szemét Móka:
— Nem látom a vén istrázsát!
Hajl, rikkantott, ha elkéstünk...
Két kapuja nyitva, tárva:
Az udvarán fegyveres nép
Nézzetek csak tarkaságra!

Pdanéztek a vitézek. Csakugyan idegen nép
szibongott a herceg udvarán. Maga a vasfejű
király volt ott a vitéssíval. Körülzár-
ták a várpalotát, ő pedig ott hetvenkedett a
herceg ablaka alatt:

Burkus herceg, jó napot!
Nyisd ki csak az ablakod!
Vendég vár künn, szedie-vedte,
Nem köszönti senki lelke?

Benn a cifra várteremben, taipán volt az
ogész udvarnép. Sirt-rítt a szépséges királykis-
asszony, a burkus herceg pedig ott tűnődött,
buslakodott, egyedül, nagy szomorúságban.

Lenne pedig a várudvaron a vasfejű király
nagy kényesen ficánkolta fekete paripáját és újra
felüzent:

Hát majd én köszöntlek:
Nem hagyok kövön követ!
Azért jöttem: állj a sikra,
Mégmérközni kardra, ijfira,
Törjünk lándzsát, menjünk öltre,

Vagy ha gyáván félnél tőle:
Tán akad csak egy vitézed,
Ki megvédne, vivas érted.
Hallottad hát köszöntésem,
Herceg, vagy még nem vagy óbrán?

Hallotta bizony burkusok hercege, de ha
nem volt egy valamire való vitéz széles orszá-
gában.

— Csak ne lennék ilyen öreg, gyámelta-
lan — tépelődött — magam tasitanám őket em-
berségre. Haj, csak ne késne ugy hirhezó vité-
zem, Muczuoczur király válasszával, nem tartanék
attól, hogy földönfutó leszek öreg napjaimra.

Ezalatt váltig csufolódott odaléna a vasfejű.
Utoljára a vár aajtáját döndítgette vasbuzegányával.
Hanem azért nem eszöggedt a herceg s na-
gyot fohászkozott:

Istenem, a házam, népem
Te óvd meg e csuf veszélyben!

Hát még jóformán ol sem fohászkozta ma-
gát: kürt harsant meg, hogy szengett böngött
bele a környék. Muczuoczur király armádiája köze-
ledett, mint a forgószél s egyenesen a herceg
udvarának tartott.

Haj, megriadottak a vasfejű király katonái.
A paripák ágaskodtak, bokrosodtak, ók pedig
köd-előttém, köd utánam: ugy eltűntek, mintha
ott sem lettek volna. Csak a vesérük maradt még
ott, a vasfejű király. Szitkozódott szörnyen s fo-
gadkozott, hogy egymaga megverekedik az egész
armádiával.

De csak addig tartott, amíg
Berobogott Móka népe,
Kopjáját sem bírta többé
Mocantani a kezébe.
Csíhi-puhi, ellátták a
Baját, dolgát szörnyű módra:
Utoljára a fejére
Kopantott rá esuányán Móka.

Igy történt-e? Megtörtént-e? A mese is
megtörténhet! Burkus herceg földjét, házat nem
zavarta többé lélek. Mókaké lett a leánya. Koro-
nája, ha nem hiszed, járj utána! (Budapest.)

Nagyanyóka mesél.

Írta: Virsik Mária.

Hideg, téli est van.
A gyermekszobában
Piróló lángu tűz
Pattog a kályhában.

Olyan szép meséket
Mond a nagyanyóka,
Örömmel hallgatja
Három kis unoka.

Kinn Szél urfi sivt,
Hajlitja a fákat,
Dudorászat hozzá
Siralmas nótákat.

A legkisebb gyermek
Nagyanyó ölében
Örömsugár csillog
Ártatlan szemében.

Meleg kályha mellett,
Tágas karosszékbén
Nagyanyó áldögél
És mesélget szépen.

Göndör fejecskejéét
Álmosan lehajítja,
Nagyanyó meséje
Álomba ringatja.

Senki sem tudja, hogy
Merre jár álmában;
Fehér ungyalkák közt
Vagy Tündérországbán?

(Malacka.)

Majmoló.

(Jelenst az iskolában.)

Irta: Görögné Beke Margit.

Géza 8 éves,
Pista 8 éves, } testvérek, egy osztályba
Jancsi 7 éves, } járnak.
A tanító bácsi.

Géza, Pista, Jancsi, egymásután jönnek az iskolába, a tanító még nincs ott.

Pista (levágja a táskáját): Szervusz, Géza!
Jancsi (aki előbb szépen letette a padra a táskáját, most felveszi és ő is odavágja): Szervusz Géza!

Pista (a muszklját mutatja Gézának): Ide nézz! Micsoda muszklim van! Tegnap egész délután birkoztunk.

Géza (megtapogatja): Ez már döfi!

Jancsi (odatartja a karját): Nézd! Micsoda muszklim van! Ez már döfi!

Géza (eltolja): Ugyan erigy már! Hisz olyan a karod, mint a fogpiszkáló!

Jancsi (pityereg): Azért az enyémet is megfoghatod, ha a Pistáét megfogtad!

Géza (jól belecsip, Jancsi visít és tapogatja a karját): Nem kell úgy megcsipni!

Pista (Gézának mondja): Olyan, mint a majom, mindent utánoz.

Géza, Pista (kinevetik, majd hirtelen): Pezt! itt a tanító bácsi!

A tanító bácsi (lerakja a holmiját, leül): No, lurkók hadd lássam, okosabbak lettetek-e tegnap óta!

Géza (lesjti a tolltartóját, Jancsi szándékosan lecsusztatja, a magáét).

A tanító: Teremtette! Ne zörögjetek

Jancsi (motyog): Az én tolltartómnak is szabad leesni, nemcsak a Gézáéknak.

Tanító: Csönd legyen! Főmondatokat fogtok mondani! No Géza, mondj egyet!

Géza: A . . . a (körülnéz, fölbámul a plafonra, kinéz az ablakon) a kéményseprő . . . a kéményseprő fekete.

Tanító: Jól van. No, Jancsi, most te.

Jancsi: A kéményseprő . . .

Tanító: Ne ugyanazt, mást mondj.

Jancsi: Nem ugyanazt mondom. A kéményseprő fehér. Vasárnap fehér.

Tanító: De hagyd azt a kéményseprőt Gézának, te valami egyébről mondj valamit.

Jancsi: A dió . . .

Tanító: Nagyon jó, no mit tudsz a dióról?

Jancsi: A dió . . . fekete.

Tanító: Ejnye, hol a csudában láttál már fekete diót? (Géza, Pista vihognak.)

Jancsi (pityereg): Igenis láttam, anyukánál a spájzban, füvegnat, cukrosat.

Tanító: No, Pista, mondj te valami okosabbat.

Pista: Az alma leesik a fáról.

Tanító: Na ez már nem éppen tömön-dat, de legalább van füle-farka. No, Géza!

Géza (vihogva): A Jancsi is leesik a fáról.

Jancsi (pityereg): A Géza esik le, én nem esem le a fáról.

Tanító: Elég legyen már. Géza, egy becsilletes mondatot, egy-kettő.

Géza: A lapda . . . a lapda gurul.

Tanító: Jó. No, Jancsi.

Jancsi: A lapda . . .

Tanító: Hagyd békében a lapdát. Egyébről beszélj. Nézz körül, van itt elég olyan dolog, amiről mondhatasz valamit.

Jancsi (rábámul a tanítóra): A tanító bácsi. a tanító bácsi gurul.

Tanító (a fejét csóválja, a gyerekek határoztnak): Ó, te fajankó, hát hol láttál már embert gurulni!

Jancsi (pityereg): Igenis láttam, amikor leestek a ródliról és begurultak a hóba.

Tanító: Haj! haj! — A jövő órán a verset kérdzem. Aki nem tudja, annak a hátán begedülöm el — ezzel a pálcával, ni! (Mutatja a pálcát, kimegy.)

Pista, Géza: (Ijedt arccal kapkodják elő a könyvet.)

Pista: Jaj, nem tudom!

Géza: Én se. (A homlokára bök az ujjával.) Hopp, tudom, mit csinálunk! A hátadnak nekítámasztom a könyvet és kiolvasom, belőle. Ma ugyis én felelek.

Jancsi (A homlokára bök): Hopp, tudom mit csinállok! (Gézának) A hátadnak nekítámasztom a könyvet és kiolvasom belőle.

Pista (dühösen): Hisz te tudod!

Jancsi: Nekem is szabad nem tudni, ha nsktek szabad!

Géza: De észreveszi a tanító, mert ügyetlen leszel.

Pista: Akkor el is látjuk ám a bajodat!

Hirtelen helyreülnek, elől Pista, mögötte Géza, aztán Jancsi. Jön a tanító.) Pezt!

Géza: (óvatosan feltámasztja a könyvet, Jancsi is, de az övé egy párszor leül, a tanító odapillant, de hiába.)

Tanító: No, Géza urfi, halljuk a szép szót. De jaj neked, ha nem megy ugy, mint a karkacsapás.

Géza: (kiolvas a könyvből egy verset.)

Tanító: Elég jó volt. No, Jancsi. Te gyere ki ide és itt mondd el szépen.

Jancsi: Inkább itt mondom a padban.

Tanító: Miért? Hisz te szépen szoktad tudni. Ne félj.

Jancsi: Inkább itt mondom . . . Ott nem tudom kiolvasni a könyvből.

Tanító: Azt a füzűn füttyölődet, hát mér olvasnád a könyvből, ha fejből kell tudni?

Jancsi (pityereg): Nekem is szabad kiolvasni a könyvből, ha a Gézának szabad.

Tanító: Micsoda! Hát így vagyunk. No, ezt nem viszik el szárazon. (Oda megy és jól megcibálja a Géza és a Pista fülét.) Megálljatok! Megyek, beáztatom a pálcát sósvizbe, hogy jobban csipjen. (Kimegy.)

Géza, Pista (nekiesnek Jancsinak): No, megállj! Ezt megkeserülöd!

Géza (dühösen): Utánzó majom!
 Pista " Szajkó!
 Géza " Tutymutyi!
 Pista " Fajankó!

} lehet két-
 szer, há-
 romszor
 elmon-
 dani.

Géza: Takarodj ki, hadd gondoljuk ki, hogy büntessünk meg! (Kituszkolják.)

Pista (karonfogja Gézát): Te! én tudom. Hamar tömjük tele a nadrágunkat jó puha hogy mival, akkor mi nem éreztük a verést, csak úgy teszünk, mintha fájna, hadd kapja ő a miénket ie.

Géza (taposol és ugrik egyet örömeiben): Tyűh! a ragyogóját, ez nagyzerül! (Beletömnék a nadrágjukba, amit találnak. Sapkát, nyakkendőt, zsebkendőt stb.)

Jancsi (besompolyog, Géza, Pista úgy állnak, hogy ne lássa a kitömött nadrágjukat és ráteszik a tenyerüket, mintha féltének.)

Jancsi: Mért bosszantjátok szegény tanító bácsit?

Pista: Ugy kell. Miért lett tanító?

Jancsi: Igazán?

Géza: Persze! Miért nem lett villamos kalauz vagy hotelportás Pszi!

Tanító (jön, leteszi a pálcát az asztalra): Csunya, rossz gyerekek. Most aztán megkapjátok, amit érdemelték. Miért bosszantjátok a szegény tanító bácsit?

Jancsi (halkan, félig magában): Ugy kell, mért lett tanító?

Tanító (odafigyel): Mit motyogsz?

Jancsi (hangosabban): Miért nem lett villamos kalauz vagy hotelportás?

Tanító (bámul egy darabig, aztán): No hát ez már több a soknál. Gyerünk. Gyerünk csak! (Fülön fogja Gézát, lefekteti a padra és elveri. Géza néha tettelve ordít, de közebe vigyorog.) Nesze, nesze. Most mehetez. (Fülön fogja Pistát, ugyanugy aztán Jancsit, aki komolyan ordít és mikor felkel bög és nagyon tapogatja magát.)

Géza: Mit bögsz? Mi nem bögünk!

Jancsi: Jaj szegény nadrágom, csak öt sajnálom, bruhuhü. Senkinek se vétett, mégis öt öt verték meg, brühühü.

Tanító: Most mehettek haza és elmondhatjátok otthon.

Jancsi (keresi a sapkáját, nyafog): Hol a sapkám? Hol a nyakkendőm?

Tanító (ezintén keresi a holmiját): No? Hol az én sapkám?

Pista, Géza: (olyan mélyen le-bujnak a padba, ahogy tudnak).

Tanító (rájuk néz): Alljatok fel! (gyomron nézegeti őket, aztán odamegy, megkerüli őket, ök meg forognak és ráteszik a tenyerüket a kitömött nadrágra.)

Tanító: Hát így vagyunk, Gészengúz urfiak? (Kihuzzálja előbb a Géza nadrágjából, aztán a Pistaéból, ami benne van, aztán fülön fogja mind a kettőt.) A többit majd elintézzük odabenn! (Elviszi őket. Közben Pista, Géza egyszerre:) Utánzó Jankó, Ostoba Fajankó! Miattad kapjuk, de majd visszaadjuk, duplán megadjuk! (Öklükkel tenyegetik Jancsit, mielőtt kicipeli őket a tanító.)
 (Budapest.) Fügöny.

Számrejtvény.

— Beküldte: Telegdy Erzsike. —

Jancsi hatszor olyan idős, mint Feri, 10 év múlva már csak 2-szer lesz annyi idős. Hány éves Feri és hány Jancsi?

Hasznos szórakoztató.

Irta: Jani bácsi.

(Hogy lesz a mustból bor?)

A természet műhelyében végbemenő végtelen sok csodálatos átalakulási folyamatok közt fel-tűnő jelenség a mustnak borrá való átalakulása. A cukorédes must, vagyis a szőlő kiperéselt nedve alig 1-2 napi állás után maga-magától elkezd főni, pezsegni, megzavarodik, mint a moslék. Az-tán a fővés után egyszerre csak kezd kitisztulni. A zavarodás okozói leülepednek a hordó fenekére és az édes jóízű must átalakul az egészen más tulajdonságokat mutató szesztartalmu (alkohol) borrá.

Hogy ezt a szemünk előtt lejátszódó vegyi átalakulást megérthessük, hasonlítsuk össze a must és a bor anyagát:

	MUST	BOR
Víz	70—90%	70—90%
Cukor	10—30%	(Alkohol 5—14%) 0.05—5%
Szerves savak (almasav, borkősav, borkő sib.)	2—3%	Kevés
Fehérjék	0.5%	Kevesebb
Festőanyag, mézga ásványi anyag	0.5%	az előbbiekhöz még 0.14% glicerin

A fenti táblázatból kitűnik, hogy az alkotó részek összehasonlításánál lényeges különbség a must cukor és a bor alkohol tartalma közti van!

Vagyis a cukor átalakult alkohollá. Ez a vegyi átalakulás a már jól ismert széndiokszidgáz (szén-dioxid) keletkezése mellett történt s ez okozza a must pezsgését is.

Az erjedésben levő mustnak is a csipőszájt a széndiokszid okozza éppugy, mint a savanyúviznek (börvis), és a várocskban közismert azódaviznek.

Az erjedő musttal telt pincék „fojtó levegével” telnek meg, ahogy legtöbbször helyen a széndiokszidot nevezik. A pince mélyebb részén a talaj szintjénél, a fejlődő gáz a hordó felső nyílásán kiömlő, a levegőnél nehezebb fajtulya miatt, ott fel is halmozódik. Hányszor történt már haláleset az ilyen pincébe belépőkkel. Óvatos ember azért ilyen helyen ajtót, ablakot nyitva hagy, lepedőkkel, seprűvel mozgatja a levegőt, hogy a széndiokszidot felkeverve kiűzze a pincéből. Ha pedig be akar menni, óvatosan egy hosszú lécen égő gyertyát nyújt be s ha kialszik, akkor tudhatja, hogy kiszellőtetés nélkül veszélyes bemenni.

Hogy milyen rengeteg széndiokszid keletkezik ilyenkor a pincében azt úgy nagyjában hamar kiszámíthatjuk. Érdekes adatok kerülnek ki.

A táblázat szerint a must cukortartalma átlag végre 20%. Tehát egy 500 literes hordó mustban körülbelül 100 kg. cukor van. A cukornak meg majdnem a fele válik széndioksziddá, így lesz belőle 50 kg. ami átszámítva 25.000 liter térfogatnak felel meg.

De mi okozhatja az édes mustnak ezt az érdekes átalakulását?

Azt könnyen meg tudja állapítani az, akinek nagyító készletke az u. n. mikroszkopja van. Elég egy cseppet üveglemezen betenni a nagyító alá, hogy a sok minden sűrűsávos anyag közt a rejtély megfejtését megkapjuk. Szabályos elipszis alakú testecskéket látunk. Ezek, amint a tudósok mondják, egy sejtből álló erjesztő vagy élesztő gombák.

Honnan kerülnek ezek a mustba?

Arról is meggyőződhetünk, ha egy szőlőszemet vizszel lemosunk a annak egy cseppjét nézzük mikroszkóppal. Már ez is tele van a kerek élesztőgomba sejtsíveivel.

Még azt fel nem fedették a mikroszkop segítségével, évszázadokon keresztül azt hitték, hogy az erjedés maga-magától történik. A nagyítókkal felfegyverzett szem észrevette, hogy az édes mustba belekerült egy pár élesztősejt szaporodik. Még pedig érdekes módon! Egyik végükön elkerdenek düsszadni s aztán az új sejt elhatárolódik, önálló lesz. Így egymással sokszor hosszabb ideig összeköttetésbe maradnak, de szét is válhatnak egymástól s aztán mindenik a mondott módon tovább szaporodik.

Sokáig vitatkeztek a tudósok azon, hogy a szaporodó élő sejtek okozzák-e a cukornak roméskül végbemelés átalakulását vagy pedig a sejteknek az anyaga.

Ezt két kísérlettel döntötték el.

Egyik esetben az élesztő sejteket összezsúrták s az így kapott anyagot tették a mustba. Azt

tapasztalták, hogy a vegyi folyamat szépen lefolyt így is, mert az élesztő sejteknek egy fontos fe-

hérje-nemű anyaga végül titokzatos módon a vegybontást. Az ilyen anyagokat nevezik a szakemberek enzimeknek.

Egy másik kísérletnél az erjedésnek indult a élő élesztősejteket bőven tartalmazó mustos elzárták a levegőtől. Az élesztősejtek, mint a más növények is, ha nem juthatnak a levegő oxigénjéhez elpusztultak, de azért az erjedés nem szűnt meg, hanem tovább tartott.

Az erjedést különben meggátolják sok esetben a must felfőzésével (pasztörizálás): s így az jól bedugaszolva édesen marad. Vagy ha erjedés közben a bor szesztartalma 17%-ot elért, akkor ez is megakadályozza az erjedést. (Elpusztulnak az erjesztő gombák!)

A szőlőgazdának, ha ezt akarja, hogy jó erős bor legyen, arra kell törekednie, minél cukrosabb mustot nyerjen. Ezt pedig elérheti, ha jól trágyázza a földet, kapálással irítja a szőlő közt levő gyomrot s vigyáz, hogy a szőlőt a nap minél jobban érje. Vizszel minél későbbben is szedi le, annál édesebb mustot kap. Minél több ugyanis a cukor, annál több a fejlődő szesz. Ha kevés a cukor, kevés, természetesen, a belőle fejlődő szesz is, az ilyen gyenge borok hamar megromlanak, megcseszesednek. A hig szeszesoldatoknak ugyanis az a tulajdonságuk van, hogy tovább folyik a vegyi folyamat s a szesztartalom ecetté alakul át.

Akit ezek a nagyszerű vegyi folyamatok bővebben érdekelnek, az próbálja meg maga végig csinálni az erjesztés folyamatát.

Két deciliter vízben oldjunk fel 2 dekagramm cukrot s tegyük még hozzá borsó nagyságú élesztőt, amelyet a boltban a kenyérsütéshez szoktunk vásárolni. Az így elkészített oldatot tegyük a kályha közelébe (szekrény tetejére) nyugodalmas helyre, ahol állandóan meleg éri. Figyeljük meg már 1–2 óra múlva a le nem dugaszolt üveget.

Ha a magától már felismerhető szeszesedés bekövetkezett, hagyjuk ott állani tovább is. Egy pár nap múlva már eset szagot fogunk érezni!

Párhuzamos kísérletnek célszerű megcsinálni az előbbi cukros oldatot, de élesztő nélkül. Ez is későbbben, de erjedésnek indul, ami élónken bizonyítja, hogy a levegőben is nekednek a szabad szemmel nem látható élesztő sejtek, melyek, ha alkalmas cukros oldatot kapnak, letelepednek a sarjadzással elkezdenek szaporodni s megkezdik az erjesztés munkáját!

(Székelykeresztúr).

A kiadóhivatal üzeni:

Október elsején minden erdélyi hátralékos előfizetőinknek póstaautóványt küldöttünk ki, amelyen kintintattuk, hogy ki és mennyi előfizetéssel van hátralékban. Aki a póstaautóványon kintintett összeget beküldötte, előfizetési díját ez év decemberének végéig kiegyenlítette.

Sajnos, nagyon sok előfizetőnk kötelességének nem tett eleget és a kért előfizetési díjat nem küldötte be, holott mi mindenkitől elvárjuk, hogy kötelességét hiven teljesítse, mert magunk vállalt kötelességünknek eleget teszünk.

Arra kérjük tehát azokat, akik még hátralékban vannak, hogy a hátralékos előfizetési összeget azonnal küldjék be hozzánk, mert ha ezen felszólításunknak haladéktalanul eleget nem tessznek, a lap további küldését be fogjuk szüntetni. Különösen Kellmetlenül fog Benneteket érinteni: a lap beszüntetése most, amikor Szondy György Börme című regényének folytatásos közlését megkezdettük, mert így elestek attól, hogy ennek a nagyon érdekes és élvezetes regénynek folytatásait megszerezhessetek.

Hisszük, hogy ez a felszólításunk nem lesz hiábavaló és előfizetési hátralékokot haladéktalanul póstára tesszitek.

A Cimborá árát kénytelenek vagyunk 1924. január 1-től kezdődőleg mérsékelten felemelni.

Előfizetési díjaink január hó 1-től kezdődőleg a következők lesznek:

Romániában:

negyedévre	65.— lei
félévre	130.— lei
egész évre	260.— lei

Csehszlovákiában:

negyedévre	15.— korona
félévre	30.— korona
egész évre	60.— korona

Jugoszláviában:

negyedévre	40.— dinár
félévre	80.— dinár
egész évre	160.— dinár

Régi előfizetőinknek azonban megadjuk azt a kedvezményt, hogy a régi árban számítjuk fel még egy félévig a Cimborát, amennyiben előfizetési díjukat f. évi december hó 31-ig hozzánk póstaautóványon eljuttatják és esetlegesen hátralékaikat ugyanezen időig hozzánk befizetik.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbacon, (Batani Miel) u. p. Nagybacon (Batani Mare) Háromszék megye (Jud. Treischaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben, s melyik hónap hányadikán!

Egy virágbimbó, akinek a földi életben Főris Ilonka volt a neve, ismét elhervadt. Ösvegy édes anyja, fiutestvére, Béluaka, a nagyszülő, keresztiszülő, nagynénik, bácsik és unokatestvérek siratják Ilonkát, „életük virágát“, aki rövid, de gyötrelmes szenvedés után, felszállt az angyalok seregébe. Siratja nagyapó is Ilonkát, akit kedvesen irt leveleiből ismert és szeretett. Titeket, zilahi unokák, arra kér nagyapó, hogy a temetőben járjtok, egy-két szál virágot hintsetek Ilonka sírjára nagyapó nevében is, s imádkozzatok: legyen csendes az ő alma!

Stern Vilma Kelecsvár. Te egyenesen nagyapónak adsz fel kérdést. Találjam ki, hogy a tizedik születésnapodra mit kértél a szüleidtől. De oly kedves vagy, hogy nem hagyod törni a fejedet, mindjárt meg is fejtet a találós kérdést. Azt kérted a szüleidtől, hogy ujjtsák meg a Cimborá előfizetését. Hát ez igen kedves találós kérdés. Egyben jó tanácsot is kérsz tőlem. Négy elemi végzetél jelszen s a mindenféle szavak miatt az ipariskolába irattak be, holott te jobban szerettél volna gimnáziumba kerülni. Az iparos iskolában is, azt irtod, igen sok hasznos dolgot tanulsz, de azért kérded, hogy jövőre ne járj-e gimnáziumba? Nehéz itt a tanácsadás, de ha nekem ma tisztes kislányom volna, egyenesen az ipariskolába járatnám s gondom lenne rá, hogy amit az ipariskolában meg nem tanulhat, magánuton pótolja. Egy bizonyos, hogy manapság, fiúk és lányok egyaránt sokkal könnyebben boldogulnak az ipari- és kereskedelmi, mint a tudományos pályán. — Baza Ilonka és Böszke Arad. Az októberi havi rejtvények megfejtésével lakoztatok, de a novemberi megfejtésekkel idejében beérkezettek. — Ágoston Zoltán Málnásfürdő. Nem haragszom, hogy olyan régen nem irtál, mert helyes és szép írásu leveledből is látom, hogy valóban szorgalmasan tanulsz, s ennek elismerésül, ki is javítottam a harmadik osztályt, negyedik osztályra. Örövendek, hogy a szorgalmas tanulás mellett, a Cimborának is szorgalmas olvasója vagy, s remélem, ezután szorgalmas levélíró is leszel, s legközelebb irt majd öcséd is. — Kiss Irénke Szék. Ha nehezen is megy az írás neked, úgy ceruzával, mint tintával, azért elég ügyesen irtad meg, hogy mivel töltötted a nyári vakációt. Várom a Gyurka levelét is. — Arastein Sándor Arad. Ha idejében beküldted a megfejtést, akkor ott is lesz a neved a megfejtők között. Rejtvényed közül válogatok. — Balogh Zsuzsika Nagyvárad. Kicsi levélpapíroera irtál ugyan, de még jól elfért volna rajta Nagyvárad is. Így a borítékról kellett kibetűznöm, hogy honnan is irt nekem levelet Balogh Zsuzsika. — Weisz Nusi és Magda Nagyvárad. Majd meglátjátok, hogy helyesen fejtettétek-e meg a rejtvényeket. — Biró Rózsika Arad. Nagy örömet szerzett neked a Cimborá, amikor megérkezett, mindjárt végig olvastad a sok szép verset és mesét, s majdnem minden rejtvényt meg is fejtettél. És nagy örömet szerzett neked nagyapó arcképe is, melyet be is fogsz rá mázni, hogy örökéletemben emlékezzél. Nagy örömet és irántam való szeretetedet jelképezi az a néhányszál rózsa, amelyet leveledbe belerajzoltál, s hozzá még egy kis versikét is irtál:

Piros rózsá, zöld levél,
Ez a levél, választ kér.

Amint láthatod, a kívánt választ megkaptad. — Kiss Gyurka Kolozs. Elhatároztad, hogy már te is irt nagyapónak, mert most van egy kis idő. Eddig azért nem irtál, mert szerinted, vakáción inkább játszik, mint irt „az ember“. Ugy-e, nagyapó is tudja ezt? kérded te. Tudom, biz' én, mert az én igazi unokám is a nyáron csak egy irtak nagy ritkán levelet, ha szülei az asztalhoz kötözték, s csak a jobb kezüket hagyták szabadon. Ha Oklándon nyaraltál, bizony, egyszer átsétálhattál volna a Hagymás erdőn át Kisbaconba. És már harmadik

elemista koromban gyalog jöttem haza Udvarhelyről. Örömmel olvasom leveledből, hogy Panni nővéred, aki tavaly végezte a negyedik gimnáziumot, mégis olvassa a Cimborát. Sugd meg különben Panninak, hogy a Cimborának vele egykoru, sőt idősebb olvasója is, ezer, meg ezer van. Nélnk felé, há! Istennek, még nem dühöngött a skarlát járvány. Rejtvényeid közül a Seperd, fiam, seperd megfejtésün magam sem tudtam eligazodni. A szőlmalom rejtvényed jó. — Ifj. Foy József Marosvásárhely. November 20-án kelt leveledben küldted be az októberi rejtvények megfejtését, pedig legkésőbb 10-ig itt kellett volna lenni. Ennek tulajdonítsd, hogy neved nem volt a megfejtők között. — Ráb Andor Brassó. Jó a rejtvényed, de azt a kérésedet nem teljesíthetem, hogy már a következő számban közöljem, mert sokan vannak előtted, akik rejtvényeid megjelenésére várnak. Ennél a rejtvény-nél különben, kissé nehezebben törd a fejedet. — Güttler Géza és Olga Bél. Miért címezték a leveleteket Szatmárra, amikor a szerkesztőség Kisbaconba van? Csak az előfizetési díjat kell küldeni a kiadóhivatalhoz, a megfejtéseket pedig egyenesen hozzám kell küldeni. — Weinberger László Torda. Jól fejtetted meg a rejtvényeket, a könyvnyerés azonban szerencse dolga. — Vadász Klári és Pall Ást a kérdést intézéd kollégáidhoz, Klári, hogy melyik az a lány név, melynek veszték- és keresztnevét egy betűvel ki lehet fejezni. Jól tetted, hogy megsugtad nagyapónak, mert én ugyan soha ki nem találtam volna. Kíváncsian várom, hogy kollégáid kitalálják-e? — Waldner Margit Nagypécska. Még eddig nem volt alkalomad írni nekem, bar nagyon szeretem, mert sok élvezetes órát szerettem neked. Sokszor oda képzeled magadat nagyapóékhoz, szeretnéd látni azt a szép Székelyországot, de sajnos, egyhamar nem látogathatsz el ide, habár nagyapó közelségben rokonaid laknak. Megírhattad volna már azt is, hogy kik azok a rokonaid, hátha ismeri nagyapó őket. A kiadóháznak írtam, küldje el neked azt a számot, amelyben nagyapó arcképe van. Leveledet ezután is szívesen látom, mert igazán szépen és helyesen írsz. — Neldenbach Lacika, Margitka és Őcsike Arad. Nagy örömmel látlak unokáim sorában, oly szépen mutatkozol be Lacika, a magad és testvéreid nevében. Te már második elemibe jársz. Margitka hat éves lesz, Őcsike, akinek igazi neve: Csaba, Akos, három éves. Vagy Apuka vagy Anyuka olvassa fel a „kedves“ Cimborát s édes szüleid üdvözlök is nagyapót, amiből örömmel látom, hogy nekik is tetszik a Cimborá. Tolmácsold szüleidnek viszont üdvözlöttemet. Azt írod, talán te is tudsz pár előfizetőt szerezni. Isten segélyen ebben, Lacika. Mennél többen olvassátok a Cimborát, annál szebb, annál értékesebb fog lenni. — Sebők Ella Nagyvárád. Igen helyesen fejtetted meg a rejtvényeket, s külön megdicsérlek tiszta, szép írásodért. Esután is örömmel fogom olvasni leveleidet. — Sztojka László Dös. Hát végre te is megszólaltál? Igazán, ideje volt, oly rég nem írtál. Remélem, te is, Kató hugod is, ismét szorgalmasan fogjátok írni nagyapónak a levelet. — Korniss Tibor Kolozsvár. A sok tanulni való miatt nem tudtál eddig írni. Nyugodt lehet az afelől, hogy én azért szeretettel gondolok reád. Várom a leveledet, amelyben ígérated szerint, bővebben írsz majd. — Báldi Dénes Zsibő. Nagy gyönyörűséget szerzett nekem a te szép leveled. Megérzik rajta, hogy házatok felett ott lebeg a nagy Vesselényi Miklós dicső szelleme. Megérdemli a leveled, hogy bővebben ismertessem az én unokáimnak. Mindig akartál írni nagyapónak, de mivel az ötödik gimnáziumba jársz, sok a tanulni való és így nem értél rá, pedig írni bármikor is örömmel írsz a te kedves Elek nagyapónak. Négyen vagytok testvérek: két fiú és két lány. Te vagy a második. Nővéreidet Erzsébetnek és Zsuzsánnának, öcsédet Pálnak hívják, te november 19-én lettél tizenhárom éves. A négy gimnáziumot Kolozsvárt végezted, a Piaristák gimnáziumában, de mivel ott több magántanulót nem vesznek fel, most a nagyváradi iskolában folytatod a tanulást. Voltatok az idén autóval Szatmáron, megnéztétek a várost, neked igen tetszett s még a színházban is voltatok. Nagy örömed telik a lovaglásban, a hajtásban, a vadászatban, a hajtásban, a vadászatban, a tenniszjátékban és a korcs-

lyakásban. S van neked egy fekete lovad, Frici a neve S van még egy kutyád, annak Muki a neve. Amint ezt olvasom, hogy miben telik a kedved, önkéntelen meg-elevenedik lelkemben a nagy Vesselényi ifjúságának emléke. Mert nemcsak a testedző játékokban telik örömed, de ugy látom a tanulásban is. Magántanár od van neked is, mint egykor a nagy Vesselényinek, a halhatatlan emlékü Pataki Mózes, akit a hálás tanítvány a családi sirboltban temetett el. És még sok mindent írsz. Régi, szép emeletes házban laktok, szép nagy kertetek van, egy nagy halastó is van ott, teli apró halakkal s van még egy szelidített őz is, és van neked egy szabad, teli szép képekkel, s az Elek nagyapó képét is felteszed, hogy „lebegjen előtted mindig buzdító példának.“ Itt megint a nagy Vesselényit látom ifjú korában, aki az ő kedves tanárával meglátogatta a mult század elején Kuzinczy Ferencet, az ébredező magyar irodalom vezérét s azzal tisztelték meg az öreg író, hogy a falu határára leszálltak a kocsirol s gyalog sarándokoltak az ősz mesterhez. Hát csak küldd el Elek nagyapónak a kastélyotok képét, hadd lássam, hol nevelődik az az ifju, aki az öreg író arcképét buzdító példaképen őrzi meg. És szeretném, ha elküldenéd az arcképedet is, hadd lássam a vonásait annak ifjunak, aki ezzel zárja be a levelet: „Én nagyon boldogan élek, és hálát adok az Istennek, hogy ilyen jó szülőket és testvéreket adott nekem.“ — Farkas Mária Kolozsvár. Tudom én, Máriácska, hogy te mindig gondolsz dédapókára és dédanyókára, ha nem is írsz oly sűrűn levelet. De ígéréd, ezután nem csak gondolsz, de sokat is fogsz írni, mert rosszul esik, ha nem kapsz üzenetet a Cimborában. Magam is alig várom, hogy már Kolozsvárra menjek s lássalak téged, édes anyádat és nagymamádat. Nem csudálom, hogy sokat sírtál, mert ott kellett hagynod a tanáraidat és az iskolatársaidat, csupán azért, mert unitárius vagy. De reméljük, ismét járhatasz a református iskolába. Őcsike már rég elutazott, Andriška meg szorgalmasan jár a gimnáziumba, ahol már az első hónapban ösztöndíjat kapott a jó tanulásaért. — Berger Sándor Sepsiszentgyörgy. Azt magam is sajnálom, hogy betegségem miatt nem mehettem a nekem oly kedves Sepsiszentgyörgyre, sőt onnan kellett kijönnie a doktorbácsinak, hogy nagyapót ellássa orvosi tanácsokkal. Hál' Istennek, használt az orvosi tanács, s egyszer csak amikor nem is gondoltam, beállított Szentgyörgyre. A rejtvényedre közlöm, édes apádat pedig melegen üdvözlöm.

Bácsi, Néni idefigyelj!
Palma kacsuk sarkot viselj!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ
SZABADSAJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. SATMAR.
A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES SÁNDOR FELEL.
A SZÍNES CIMLAPÓKAT ÖCSVÁR HEZSÓ RAJZOLTA.